

## PLAN WYNIKOWY. KLASA 4

Nr lekcji <sup>1</sup>	Temat lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe	Podstawa programowa <sup>2</sup>
<b>DZIAŁ I. ZAPOZNAJ SIĘ Z HISTORIĄ</b>				
1.	<b>Historia... Co to takiego?</b>  Zagadnienia: <ul style="list-style-type: none"> <li>• historia jako dzieje,</li> <li>• praca historyka,</li> <li>• epoki w dziejach człowieka.</li> </ul>	Uczeń wie, co to jest historia i czym zajmuje się historyk. Wymienia w kolejności chronologicznej epoki w dziejach człowieka.	Uczeń wyjaśnia, po co uczy się historii. Rozumie wpływ wydarzeń historycznych na teraźniejszość oraz wpływ współczesnych zdarzeń, także z własnego życia, na kształtowanie się przyszłej historii. Wskazuje przykładowe wydarzenie historyczne oraz jego przyczyny i skutki.	III. Refleksja nad historią jako nauką. Uczeń: <ol style="list-style-type: none"> <li>1) wyjaśnia, na czym polega praca historyka.</li> </ol>
	<b>Poznaj to, co nieznane<sup>3</sup>. Archeologia</b>	Uczeń wie, czym zajmuje się archeolog. Wie, jakimi narzędziami i technikami posługuje się archeolog.	Uczeń wymienia przykłady znalezisk archeologicznych i ocenia ich przydatność dla poznawania przeszłości. Rozumie znaczenie pracy archeologa dla poznawania przeszłości. Dokładnie omawia elementy stanowiska archeologicznego.	Zagadnienia spoza podstawy programowej.

<sup>1</sup> Gwiazdką zostały oznaczone propozycje lekcji, w ramach których są realizowane treści dodatkowe (nieobowiązkowe) wskazane w podstawie programowej, oraz propozycje lekcji dodatkowych poświęconych realizacji wybranych celów ogólnych podstawy programowej.

<sup>2</sup> Wymaganie szczegółowe: „2. Najważniejsze elementy polskiego dziedzictwa kulturowego. Uczeń: 3) wiąże najważniejsze zabytki i symbole kultury polskiej z właściwymi regionami” jest realizowane w ramach kolejnych jednostek lekcyjnych w klasie 4. Porządkowanie wiadomości związanych z tym wymaganiami ułatwia zamieszczona w podręczniku infografika *Przewodnik historyczny czwartoklasisty*.

<sup>3</sup> *Poznaj to, co nieznane* to dodatkowe materiały w formie infografik rozszerzające zagadnienia omawiane na lekcji.

Nr lekcji	Temat lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe	Podstawa programowa
2.	<p><b>Wśród starych ksiąg, obrazów i budowli</b></p> <p>Zagadnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• źródła historyczne.</li> </ul>	<p>Uczeń wie, co to są: źródło historyczne, legenda, zabytek. Wie, jakie funkcje pełni muzeum. Dzieli źródła historyczne na pisane i niepisane.</p>	<p>Uczeń wskazuje różne formy poznawania historii (film fabularny, dzieło malarskie). Rozumie znaczenie źródeł historycznych w pracy historyka, podaje konkretne przykłady. Odczytuje informacje z ilustracji przedstawiającej źródło niepisane. Rozumie, dlaczego należy chronić źródła historyczne. Wymienia przykłady zabytków, które można zobaczyć w skansenie.</p>	<p>III. Refleksja nad historią jako nauką. Uczeń: 3) rozpoznaje rodzaje źródeł historycznych.</p>
3.	<p><b>Kiedy to było? Historia zegara i nie tylko...</b></p> <p>Zagadnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• chronologia,</li> <li>• tysiąclecie, era, przed naszą erą,</li> <li>• określanie wieku wydarzenia na podstawie daty rocznej (w odniesieniu do naszej ery),</li> <li>• obliczanie czasu, który upłynął między wydarzeniami (z okresu naszej ery).</li> </ul>	<p>Uczeń zna różne rodzaje zegarów. Wskazuje podstawowe podziały czasu stosowane w historii (wiek, tysiąclecie, era). Umieszcza wydarzenia na osi czasu. Wie, co to jest chronologia. Określa na podstawie daty rocznej wiek i jego połowę (w odniesieniu do naszej ery). Oblicza czas, który upłynął między wydarzeniami z okresu naszej ery.</p>	<p>Uczeń wie, w jakim celu i gdzie sporządzono pierwsze kalendarze. Rozumie, jakie znaczenie w poznawaniu i nauce historii ma chronologia. Rozumie, dlaczego inaczej liczymy czas w odniesieniu do okresów przed naszą erą i naszej ery. Na podstawie daty rocznej określa wiek i jego połowę (w odniesieniu do czasów przed naszą erą).</p>	<p>I. Chronologia historyczna. 2. Posługiwanie się podstawowymi określeniami czasu historycznego: epoka, okres p.n.e., okres n.e., tysiąclecie, wiek, rok. 3. Obliczanie upływu czasu między wydarzeniami historycznymi.</p> <p>III. Refleksja nad historią jako nauką. Uczeń: 2) wskazuje sposoby mierzenia czasu w historii i posługuje się pojęciami chronologicznymi.</p>

Nr lekcji	Temat lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe	Podstawa programowa
*	<b>Palcem po mapie</b>  Zagadnienia: • mapa historyczna, • rodzaje map i planów historycznych.	Uczeń wie, co to są mapa i plan. Wie, co to jest: tytuł mapy, legenda mapy. Wie, jakie są rodzaje map i planów historycznych. Wskazuje na mapie konkretne miejsca i określa ich przynależność państwową.	Uczeń odróżnia różne rodzaje map historycznych. Wskazuje różnice między mapą dawną i współczesną. Rozumie znaczenie czytania mapy dla poznania zjawisk i procesów historycznych. Odczytuje legendę dowolnej mapy historycznej i wskazuje zamieszczone w legendzie symbole na mapie.	II. Analiza i interpretacja historyczna. 2. Lokalizacja w przestrzeni procesów, zjawisk i faktów historycznych przy wykorzystaniu map i planów w różnych skalach.
<b>DZIAŁ II. MOJA HISTORIA, MOJA OJCZYZNA</b>				
4.	<b>Ja i moja historia</b>  Zagadnienia: • tradycja rodzinna, • pokolenie, • tablice genealogiczne.	Uczeń wie, co to są: pamiątka rodzinna, zwyczaj, tablica przodków. Odróżnia pamiątkę od zwyczaju oraz tablicę potomków od tablicy przodków. Podaje przykład pamiątki i zwyczaju w swojej rodzinie.	Uczeń rysuje tablicę przodków i tablicę potomków. Gromadzi pamiątki ze swojego dzieciństwa. Rozumie korzyści wynikające z poznania swojej historii i historii swojej rodziny. Sporządza swoją tablicę przodków do czwartego pokolenia.	I. Elementy historii rodzinnej i regionalnej. Uczeń: 1) zbiera informacje na temat historii swojej rodziny, gromadzi pamiątki rodzinne i opowiada o nich.
5.	<b>Wielka i mała ojczyzna</b>  Zagadnienia: • region, • mała ojczyzna.	Uczeń wie, co to są: ojczyzna, patriotyzm, region. Wie, co to jest mała ojczyzna.	Uczeń rozumie znaczenie małej ojczyzny w swoim życiu i w historii. Znajduje informacje na temat swojej małej ojczyzny. Interesuje się życiem lokalnym. Wyjaśnia pochodzenie słowa „patriota”.	I. Elementy historii rodzinnej i regionalnej. Uczeń: 2) poznaje historię i tradycje swojej okolicy i ludzi dla niej szczególnie zasłużonych; zna lokalne zabytki i opisuje ich dzieje.

	<b>Poznaj to, co nieznane.</b> <b>Polska niejedno ma imię</b>	Uczeń zna pojęcia gwary, stroju regionalnego. Wskazuje na mapie i nazywa region, w którym mieszka.	Uczeń wskazuje na mapie i nazywa główne regiony współczesnej Polski. Rozumie znaczenie lokalnych zwyczajów jako elementu polskiej kultury. Opowiada o zwyczajach swojego regionu: gwarze, stroju regionalnym, potrawach.	Zagadnienia wykraczające poza podstawę programową.
6.	<b>Nasze polskie symbole</b>  Zagadnienia: <ul style="list-style-type: none"> <li>• stolica Polski,</li> <li>• godło, flaga i hymn państwowy,</li> <li>• historia polskiego godła.</li> </ul>	Uczeń wie, które miasto jest stolicą Polski i jakie są polskie symbole narodowe. Wymienia najważniejsze polskie święta państwowe.	Uczeń rozumie, że mamy obowiązek chronić nasze symbole narodowe i okazywać im szacunek. Rozumie konieczność zdobywania wiedzy o ojczyźnie. Posługując się przykładami, opowiada, jak godło Polski zmieniało się na przestrzeni wieków.	II. Najważniejsze elementy polskiego dziedzictwa kulturowego. Uczeń: <ol style="list-style-type: none"> <li>1) zna symbole narodowe (barwy, godło, hymn państwowy), najważniejsze święta narodowe i państwowe, potrafi wytłumaczyć ich znaczenie.</li> </ol>
7.	<b>Legendarne początki</b>  Zagadnienia: <ul style="list-style-type: none"> <li>• legendy polskie.</li> </ul>	Uczeń wie, co to jest legenda. Zna i opowiada legendy o Lechu, Czechu i Rusie oraz o Piaście i Popielu.	Uczeń rozumie znaczenie legend w poznawaniu przeszłości. Wymienia przykłady legend związanych z różnymi regionami Polski. Opowiada przykładową legendę związaną z wybranym regionem Polski. Wskazuje w legendzie elementy realne i fikcyjne. Zna legendę o Kraku i Wandzie.	II. Najważniejsze elementy polskiego dziedzictwa kulturowego. Uczeń: <ol style="list-style-type: none"> <li>2) zna legendy o początkach państwa polskiego.</li> </ol> III. Refleksja nad historią jako nauką. Uczeń: <ol style="list-style-type: none"> <li>4) odróżnia historię od dziejów legendarnych.</li> </ol>
<b>DZIAŁ III. W POLSCE PIASTÓW I JAGIELLONÓW</b>				
8.	<b>W czasach Mieszka i Dobrawy</b>	Uczeń wie, co to są: plemię, gród. Zna datę przyjęcia chrztu przez Mieszka I. Opowiada, jak wyglądało życie codzienne w państwie	Uczeń wymienia przyczyny i skutki przyjęcia chrztu przez Mieszka I. Odróżnia źródło historyczne od legendy.	IV. Postacie i wydarzenia [...]. Uczeń sytuuje w czasie i

AUTOR: Małgorzata Lis

	Zagadnienia: <ul style="list-style-type: none"> <li>• Gniezno,</li> <li>• państwo Mieszka I.</li> </ul>	Mieszka I.	Wymienia najważniejsze plemiona żyjące na ziemiach polskich. Rozumie wpływ chrześcijaństwa na rozwój kultury i państwowości. Ocenia przyjęcie chrztu przez Mieszka I.	opowiada o: 1) księciu Mieszku i czeskiej Dobrawie – chrzcie Polski.
9.	<b>Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski</b>  Zagadnienia: <ul style="list-style-type: none"> <li>• zjazd gnieźnieński.</li> </ul>	Uczeń wie, kto to byli św. Wojciech i Bolesław Chrobry. Zna datę zjazdu w Gnieźnie i koronacji Bolesława Chrobrego. Opowiada o męczeńskiej śmierci św. Wojciecha.	Uczeń wskazuje na mapie ziemie przyłączone przez Bolesława Chrobrego do Polski. Wymienia postanowienia zjazdu w Gnieźnie. Rozumie znaczenie wykupienia ciała św. Wojciecha przez Bolesława Chrobrego. Podejmuje próbę oceny panowania Bolesława Chrobrego. Wie, kim był w średniowieczu cesarz i co to jest włócznia św. Maurycego.	IV. Postacie i wydarzenia [...]. Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o: 2) Bolesławie Chrobrym – pierwszym królu – i zjeździe w Gnieźnie.
	<b>Poznaj to, co nieznane. Koronacja</b>	Uczeń rozpoznaje insygnia koronacyjne. Omawia funkcje poszczególnych insygniów władzy monarszej.	Uczeń opowiada ze szczegółami o średniowiecznych uroczystościach koronacyjnych.	Zagadnienia spoza podstawy programowej.
*	<b>Wśród średniowiecznych zakonników</b>  Zagadnienia: <ul style="list-style-type: none"> <li>• zajęcia średniowiecznych zakonników,</li> <li>• rola zakonów na ziemiach polskich.</li> </ul>	Uczeń wie, co to jest klasztor. Wymienia zajęcia średniowiecznych zakonników. Omawia zajęcia średniowiecznych zakonników. Opowiada o przepisywaniu ksiąg.	Uczeń wymienia dwa średniowieczne zakony. Zna pojęcia opata i relikwii. Rozumie znaczenie klasztorów w średniowieczu. Rozpoznaje po strojach benedyktyna i cystersa.	Treści dodatkowe [...]. 4. Zakony w Polsce. Rozwój piśmiennictwa i rolnictwa.
10.	<b>Polska Kazimierza</b>	Uczeń wie, kto to był Kazimierz Wielki.	Uczeń wskazuje na mapie ziemie wchodzące w skład	IV. Postacie i wydarzenia

AUTOR: Małgorzata Lis

	<p><b>Wielkiego</b></p> <p>Zagadnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wzmocnienie państwa,</li> <li>• Akademia Krakowska,</li> <li>• uczta u Wierzyńka.</li> </ul>	<p>Wymienia najważniejsze osiągnięcia Kazimierza Wielkiego.</p> <p>Wie, kto to był Mikołaj Wierzynek.</p> <p>Zna datę założenia Akademii Krakowskiej.</p>	<p>państwa Kazimierza Wielkiego na początku jego panowania i przyłączone do Polski przez tego władcę.</p> <p>Wymienia osiągnięcia gospodarcze, polityczne i kulturowe Kazimierza Wielkiego.</p> <p>Rozumie znaczenie panowania Kazimierza Wielkiego dla historii Polski i je ocenia.</p> <p>Omawia osiągnięcia gospodarcze, polityczne i kulturowe Kazimierza Wielkiego.</p> <p>Ocenia panowanie Kazimierza Wielkiego.</p>	<p>[...].</p> <p>Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:</p> <p>3) ostatnim z Piastów – Kazimierzu Wielkim.</p>
11.	<p><b>Jadwiga i Jagiełło – unia dwóch państw</b></p> <p>Zagadnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Jadwiga i Jagiełło,</li> <li>• przyczyny unii Polski z Litwą.</li> </ul>	<p>Uczeń wie, kto to byli Jadwiga Andegaweńska i Władysław Jagiełło.</p> <p>Zna legendę o klamerce królowej Jadwigi.</p> <p>Wskazuje na mapie Wielkie Księstwo Litewskie.</p> <p>Zna datę zawarcia unii w Krewie.</p>	<p>Uczeń zna herby Wielkiego Księstwa Litewskiego i Królestwa Polskiego.</p> <p>Wymienia przyczyny i skutki unii polsko-litewskiej.</p> <p>Zna rodowód królowej Jadwigi i wie, dlaczego zasiadła ona na polskim tronie.</p> <p>Samodzielnie ocenia unię w Krewie.</p>	<p>IV. Postacie i wydarzenia [...].</p> <p>Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:</p> <p>4) królowej Jadwidze, Władysławie Jagielle, Zawiszy Czarnym, unii polsko-litewskiej i zwycięstwie grunwaldzkim.</p>
12.	<p><b>Wielka wojna z Krzyżakami</b></p> <p>Zagadnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• przyczyny i skutki bitwy pod Grunwaldem,</li> <li>• Zawisza Czarny – wzór średniowiecznego rycerza.</li> </ul>	<p>Uczeń wie, kim byli Krzyżacy.</p> <p>Zna datę bitwy pod Grunwaldem.</p> <p>Wie, kto to był Zawisza Czarny.</p> <p>Zna przebieg bitwy pod Grunwaldem.</p> <p>Opowiada o bitwie pod Grunwaldem.</p> <p>Odczytuje z planu przebieg bitwy pod Grunwaldem.</p> <p>Rozumie znaczenie powiedzenia: „polegać jak na Zawiszy”.</p>	<p>Uczeń opowiada, jak Krzyżacy założyli swoje państwo.</p> <p>Wskazuje na mapie: Malbork, Gdańsk, Pomorze Gdańskie, Grunwald.</p> <p>Wymienia przyczyny i skutki wielkiej wojny z Krzyżakami.</p> <p>Rozumie znaczenie bitwy pod Grunwaldem.</p> <p>Zna historię Zawiszy Czarnego.</p> <p>Opowiada o przyjęciu przez Władysława Jagiełłę dwóch nagich mieczy przed bitwą grunwaldzką (patrz: karta pracy do lekcji 12.).</p>	<p>IV. Postacie i wydarzenia [...].</p> <p>Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:</p> <p>4) królowej Jadwidze, Władysławie Jagielle, Zawiszy Czarnym, unii polsko-litewskiej i zwycięstwie grunwaldzkim.</p>
*	<p><b>Rycerze i turnieje</b></p> <p>Zagadnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• średniowieczny zamek i jego</li> </ul>	<p>Uczeń wie, kto to byli: rycerz, giermek.</p> <p>Wie, co to jest herb.</p> <p>Wymienia elementy średniowiecznego zamku.</p> <p>Wie, kto to był paż.</p> <p>Wie, co to są: turniej rycerski, pasowanie na rycerza.</p>	<p>Uczeń wyjaśnia pojęcia: herb, turniej, pasowanie na rycerza.</p> <p>Wie, jakie były funkcje poszczególnych elementów średniowiecznego zamku.</p> <p>Rozumie znaczenie kodeksu rycerskiego.</p>	<p>Treści dodatkowe [...].</p> <p>5. Zamki i rycerze.</p> <p>Znaczenie, uzbrojenie, obyczaje.</p>

AUTOR: Małgorzata Lis

	mieszkańcy.	Podaje przykładowe zasady kodeksu rycerskiego.	Wyjaśnia na przykładzie Zawiszy Czarnego, czy średniowieczny rycerz może być wzorem dla współczesnego człowieka.	
13.	<b>Astronom, który poruszył Ziemię</b>  Zagadnienia: • życie krakowskich żaków, • Mikołaj Kopernik – wykształcenie i dorobek.	Uczeń wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik. Opowiada o życiu Mikołaja Kopernika. Opowiada o życiu krakowskich żaków.	Uczeń opowiada, jakie wykształcenie miał Mikołaj Kopernik. Wskazuje na mapie miejsca związane z Mikołajem Kopernikiem. Objaśnia, czego dotyczyła teoria heliocentryczna. Wyjaśnia, jakie było znaczenie teorii Kopernika dla rozwoju nauki. Zna najślawniejszych absolwentów Akademii Krakowskiej.	IV. Postacie i wydarzenia [...]. Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o: 5) Mikołaju Koperniku i krakowskich żakach.
<b>DZIAŁ IV. W CZASACH ZWYCIĘSTW I LATACH NIEWOLI</b>				
14.	<b>Jan Zamoyski – wódz i mąż stanu</b>  Zagadnienia: • edukacja, • działalność polityczna, • działalność kulturalna.	Uczeń wie, które miasto założył Jan Zamoyski. Wie, kto to był Jan Zamoyski i wymienia jego osiągnięcia.	Uczeń rozumie określenie „mąż stanu”. Wie, kto był ostatnim królem z dynastii Jagiellonów. Wymienia trzech królów wybranych na polski tron po wygaśnięciu dynastii Jagiellonów. Rozumie rolę wybitnej jednostki w dziejach. Omawia funkcje najważniejszych elementów XVI-wiecznego miasta (na przykładzie Zamościa).	IV. Postacie i wydarzenia [...]. Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o: 6) Janie Zamoyskim – wodzu i mężu stanu.
15.	<b>W czasach skrzydlatych jeźdźców</b>  Zagadnienia: • czasy potopu szwedzkiego – Stefan Czarniecki i Augustyn Kordecki, • Jan III Sobieski i wyprawa wiedeńska.	Uczeń wie, kto to byli: Stefan Czarniecki, Augustyn Kordecki, Jan III Sobieski. Zna datę bitwy pod Wiedniem. Wie, co to była husaria i jak wyglądał husarz. Podaje skutki wojen Polski ze Szwecją i z Turcją. Zna datę rozpoczęcia i zakończenia potopu szwedzkiego. Zna słowa drugiej zwrotki <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> .	Uczeń wyjaśnia terminy: potop szwedzki, Lew Lechistanu. Rozumie znaczenie obrony Jasnej Góry w czasach potopu szwedzkiego. Zna datę bitwy pod Chocimem, w której dowodził Jan III Sobieski. Rozumie treść drugiej zwrotki <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> . Samodzielnie ocenia udział wojsk polskich w bitwie pod Wiedniem.	IV. Postacie i wydarzenia [...]. Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o: 7) bohaterach wojen XVII wieku – przeorze Augustynie Kordeckim, hetmanie Stefanie Czarnieckim i królu Janie III Sobieskim.
*	<b>Epoka stanisławowska</b>	Uczeń wie, kiedy powołano Komisję Edukacji Narodowej. Wymienia osiągnięcia króla Stanisława Augusta	Uczeń wie, w jakim celu powołano Komisję Edukacji Narodowej.	Treści dodatkowe [...]. 9. Obiady czwartkowe

AUTOR: Małgorzata Lis

	<p>Zagadnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• obiady czwartkowe,</li> <li>• Komisja Edukacji Narodowej,</li> <li>• Bernardo Belotto zwany Canalettem.</li> </ul>	<p>Poniatowskiego w dziedzinie kultury. Wie, kim byli Marcello Bacciarelli i Canaletto. Rozpoznaje na ilustracji Pałac na Wodzie w Łazienkach Królewskich w Warszawie.</p>	<p>Wie, co to były Szkoła Rycerska i obiady czwartkowe. Wie, kto to byli Ignacy Krasicki i Grzegorz Piramowicz. Rozumie znaczenie rozwoju nauki i sztuki. Opowiada szczegółowo o kulturze epoki stanisławowskiej, np. o dziełach Ignacego Krasickiego lub Marcela Bacciarellego.</p>	<p>króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Rozkwit kultury za ostatniego króla.</p>
16.	<p><b>Insurekcja kościuszkowska</b></p> <p>Zagadnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Konstytucja 3 maja</i>,</li> <li>• Tadeusz Kościuszko – naczelnik powstania,</li> <li>• kosynierzy,</li> <li>• III rozbiór Polski.</li> </ul>	<p>Uczeń zna datę dzienną uchwalenia pierwszej polskiej konstytucji. Wie, kto to był Tadeusz Kościuszko. Wymienia trzy państwa uczestniczące w rozbiorach Polski. Zna datę insurekcji kościuszkowskiej. Wie, co to jest insurekcja i kto to byli kosynierzy. Wie, dlaczego 3 maja obchodzi się w Polsce święto narodowe.</p>	<p>Uczeń zna datę i przyczyny II rozbioru Polski. Opowiada o bitwie pod Raławicami. Wie, co to była <i>Konstytucja 3 maja</i> i rozumie jej znaczenie. Wskazuje na mapie trzy państwa zaborcze i zagarnięte przez nie polskie ziemie. Ocenia insurekcję kościuszkowską – wskazuje jej mocne i słabe strony. Na podstawie wiedzy z bieżącej lekcji (i ewentualnie z lekcji dodatkowej <i>*Epoka stanisławowska</i>) wymienia przyczyny rozbiorów Polski.</p>	<p>IV. Postacie i wydarzenia [...]. Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o: 8) Tadeuszu Kościuszcze i kosynierach spod Raławic.</p>
17.	<p><b>Dał nam przykład Bonaparte</b></p> <p>Zagadnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Legiony Polskie we Włoszech – Jan Henryk Dąbrowski i Józef Wybicki,</li> <li>• <i>Mazurek Dąbrowskiego</i>.</li> </ul>	<p>Uczeń wie, kto i kiedy napisał tekst <i>Mazurek Dąbrowskiego</i>. Wie, kto to byli: Napoleon Bonaparte, Jan Henryk Dąbrowski, Józef Wybicki. Wie, kiedy powstały Legiony Polskie. Zna na pamięć polski hymn.</p>	<p>Uczeń opowiada o powstaniu Legionów Polskich. Rozumie znaczenie Napoleona dla sprawy polskiej. Ocenia działania Napoleona w odniesieniu do Polaków.</p>	<p>IV. Postacie i wydarzenia [...]. Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o: 9) Janie Henryku Dąbrowskim i Józefie Wybickim oraz polskim hymnie.</p>
18.	<p><b>Powstańcy styczniowi i podziemne państwo</b></p> <p>Zagadnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• przyczyny i przebieg powstania</li> </ul>	<p>Uczeń wie, co to były branka i Cytadela warszawska. Zna datę rozpoczęcia powstania styczniowego. Wie, co to były manifestacje patriotyczne i kto brał w nich udział. Wie, kto to był Romuald Traugutt.</p>	<p>Uczeń wie, że w 1830 roku wybuchło powstanie listopadowe. Wymienia przyczyny i skutki powstania styczniowego. Rozumie, dlaczego powstańcy styczniowi podjęli walkę partyzancką. Opowiada o działaniu państwa podziemnego podczas</p>	<p>IV. Postacie i wydarzenia [...]. Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o: 10) Romualdzie Trauguttie i powstańcym</p>

AUTOR: Małgorzata Lis



	<p>styczniowego,</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Romuald Traugutt – ostatni przywódca powstania styczniowego.</li> </ul>		<p>powstania styczniowego.</p> <p>Jeśli to możliwe, znajduje w swojej okolicy miejsca związane z powstaniem styczniowym i zna jego lokalnych bohaterów.</p> <p>Ocenia powstanie styczniowe.</p>	<p>państwie.</p>
*	<p><b>O polską mowę</b></p> <p>Zagadnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• walka Polaków z germanizacją i rusyfikacją.</li> </ul>	<p>Uczeń wie, co to były rusyfikacja i germanizacja.</p> <p>Wie, co to jest tajne nauczanie.</p> <p>Omawia sytuację Polaków w poszczególnych zaborach.</p> <p>Opowiada o oporze Polaków wobec rusyfikacji oraz germanizacji (Michał Drzymała, dzieci z Wrześni).</p>	<p>Uczeń wie, co to jest <i>Rota</i> Marii Konopnickiej.</p> <p>Wie, co to były rugi pruskie.</p> <p>Ocenia znaczenie oporu Polaków wobec zaborców.</p> <p>Zna i rozumie treść <i>Roty</i>.</p>	<p>Treści dodatkowe [...].</p> <p>10. Strajk dzieci we Wrześni. Udręki niewoli, germanizacja, rusyfikacja.</p>
19.	<p><b>W laboratorium wielkiej uczonej</b></p> <p>Zagadnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• edukacja Marii Skłodowskiej,</li> <li>• największe osiągnięcia naukowe i pozanaukowe Marii Skłodowskiej-Curie.</li> </ul>	<p>Wymienia osiągnięcia Marii Skłodowskiej-Curie.</p>	<p>Uczeń wie, kiedy i za co Maria Skłodowska-Curie otrzymała dwukrotnie Nagrodę Nobla.</p> <p>Ocenia działalność Marii Skłodowskiej-Curie.</p> <p>Zauważa wzrost znaczenia kobiet w rozwoju nauki i kultury w XIX wieku.</p>	<p>IV. Postacie i wydarzenia [...].</p> <p>Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:</p> <p>11) laureatce Nagrody Nobla – Marii Skłodowskiej-Curie.</p>
<b>DZIAŁ VI. TRUDNE DZIEJE OSTATNICH STU LAT</b>				
20.	<p><b>Józef Piłsudski i jego żołnierze</b></p> <p>Zagadnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• polskie formacje zbrojne w czasie I wojny światowej,</li> <li>• rola Józefa Piłsudskiego w czasie I wojny światowej,</li> <li>• polityka mocarstw</li> </ul>	<p>Uczeń zna datę rozpoczęcia I wojny światowej.</p> <p>Wie, kto to był Józef Piłsudski.</p> <p>Wyjaśnia, dlaczego wojnę z lat 1914–1918 nazywamy światową.</p> <p>Wie, kto to był Roman Dmowski.</p> <p>Wymienia polskie formacje wojskowe walczące podczas I wojny światowej.</p>	<p>Uczeń omawia dwie polskie orientacje polityczne podczas I wojny światowej.</p> <p>Wie, kto to był Józef Haller.</p> <p>Rozumie, dlaczego I wojna światowa była szansą dla Polski na odzyskanie niepodległości.</p> <p>Opowiada o początkach niepodległego państwa polskiego.</p> <p>Ocenia działania Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego w czasie I wojny światowej.</p>	<p>IV. Postacie i wydarzenia [...].</p> <p>Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:</p> <p>12) Józefie Piłsudskim i jego żołnierzach.</p>

AUTOR: Małgorzata Lis

	wobec Polaków.			
*	<b>Bitwa Warszawska</b>  Zagadnienia: • wojna polsko-bolszewicka, • Bitwa Warszawska i jej znaczenie.	Uczeń zna datę Bitwy Warszawskiej. Rozumie pojęcia: Armia Czerwona, bolszewicy. Opowiada o przebiegu Bitwy Warszawskiej.	Uczeń wymienia przyczyny i skutki wojny Polski z bolszewicką Rosją. Wskazuje na mapie ziemie, o które Polacy walczyli w okresie kształtowania się granic odrodzonej Polski. Rozumie określenie „Cud nad Wisłą”. Wyjaśnia znaczenie Bitwy Warszawskiej dla losów Polski i Europy.	Treści dodatkowe [...]. 11. Bitwa Warszawska. Ocalenie Polski przed najazdem bolszewickim.
21.	<b>Miasto z morza</b>  Zagadnienia: • powojenna odbudowa II Rzeczypospolitej, • Eugeniusz Kwiatkowski – port w Gdyni i COP.	Uczeń wskazuje na mapie Gdynię i COP. Opowiada o powstaniu portu i miasta Gdyni. Uczeń wie, kto to był Eugeniusz Kwiatkowski.	Uczeń wie, kto to był Władysław Grabski. Rozumie znaczenie powstania Gdyni i COP dla odrodzonej Polski. Wymienia trudności, z którymi Polacy zmagali się po odzyskaniu niepodległości. Ocena osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej.	IV. Postacie i wydarzenia [...]. Uczeń sytuje w czasie i opowiada o: 13) Eugeniuszu Kwiatkowskim i budowie Gdyni.
22.	<b>Szare Szeregi</b>  Zagadnienia: • polityka Niemiec i ZSRS w stosunku do okupowanych ziem polskich, • różne formy oporu Polaków wobec okupantów.	Uczeń wie, co to były obozy koncentracyjne i podaje przykład takiego obozu. Wie, co to były Armia Krajowa i Szare Szeregi. Zna datę rozpoczęcia II wojny światowej. Wie, co to były tajne nauczanie i mały sabotaż. Wie, kto to byli „Rudy”, „Alek” i „Zośka”. Opowiada o akcji pod Arsenalem.	Uczeń wie, co to było Polskie Państwo Podziemne. Wymienia i omawia formy represji stosowane przez okupantów względem Polaków oraz sposoby walki Polaków z okupantami. Rozumie, dlaczego należy czcić pamięć Polaków prześladowanych podczas II wojny światowej. Jeśli to możliwe, znajduje w swojej okolicy miejsca związane z prześladowaniami ludności polskiej podczas II wojny światowej i zna lokalnych bohaterów tego okresu. Wyjaśnia na przykładzie harcerzy z Szarych Szeregów, czy bohaterowie II wojny światowej mogą być wzorem dla współczesnych dzieci i młodzieży.	IV. Postacie i wydarzenia [...]. Uczeń sytuje w czasie i opowiada o: 14) „Zośce”, „Alku”, „Rudym” i „Szarych Szeregach”.
	<b>Poznaj to, co nieznanne. Powstańcza barykada</b>	Uczeń zna datę dzienną rozpoczęcia powstania warszawskiego. Wie, ile dni trwało powstanie warszawskie. Zna skutki powstania warszawskiego.	Uczeń wie, jaką rolę w powstaniu warszawskim odgrywali najmłodszy powstańcy (harcerze, łącznicy i sanitariuszki). Wymienia przyczyny klęski powstania warszawskiego. Ocena powstania warszawskie.	Zagadnienia spoza podstawy programowej.

23.	<p><b>Żołnierze niezłomni</b></p> <p>Zagadnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>kształtowanie się komunistycznej władzy w Polsce,</li> <li>opór Polaków wobec władzy komunistycznej w pierwszych latach po II wojnie światowej.</li> </ul>	<p>Uczeń zna datę zakończenia II wojny światowej. Wie, kto to byli Witold Pilecki i Danuta Siedzikówna „Inka”. Wie, na czym polegała specyfika władzy komunistów w Polsce. Wie, kto to byli żołnierze niezłomni (wyklęci). Opowiada o dokonaniach Witolda Pileckiego i Danuty Siedzikówny „Inki”.</p>	<p>Uczeń wyjaśnia określenie „żołnierze niezłomni”. Rozumie pojęcia: Urząd Bezpieczeństwa, komuniści, milicja. Rozumie, dlaczego należy czcić pamięć żołnierzy niezłomnych. Ocena działania komunistycznych władz w powojennej Polsce.</p>	<p>IV. Postacie i wydarzenia [...]. Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o: 15) żołnierzach niezłomnych – Witoldzie Pileckim i Danucie Siedzikównie „Ince”.</p>
24.	<p><b>Bohaterowie Solidarności</b></p> <p>Zagadnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>polskie społeczeństwo i komunistyczne władze,</li> <li>powstanie Solidarności, stan wojenny,</li> <li>okrągły stół i upadek komunistycznej władzy w Polsce.</li> </ul>	<p>Uczeń zna datę roczną powstania Solidarności. Wie, kto to jest Lech Wałęsa. Zna datę wprowadzenia stanu wojennego. Wie, kto to byli Wojciech Jaruzelski i Jerzy Popiełuszko.</p>	<p>Uczeń podaje przyczyny i skutki zawarcia porozumień sierpniowych oraz wprowadzenia stanu wojennego. Dostrzega związek między działalnością Solidarności a obaleniem komunizmu w Polsce. Zna datę pierwszych częściowo wolnych wyborów parlamentarnych. Rozumie znaczenie powstania Solidarności dla historii Polski i Europy. Ocena wprowadzenie stanu wojennego oraz przemiany, które zaszły w Polsce po 4 czerwca 1989 roku.</p>	<p>IV. Postacie i wydarzenia [...]. Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o: 17) „Solidarności” i jej bohaterach.</p>
25.	<p><b>Papież Polak</b></p> <p>Zagadnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>młodość i działalność Karola Wojtyły jako biskupa i nauczyciela młodzieży,</li> <li>papież Jan Paweł II.</li> </ul>	<p>Uczeń wie, kto to był Jan Paweł II (Karol Wojtyła). Wie, kto to był Stefan Wyszyński. Wie, kiedy wybrano Karola Wojtyłę na papieża. Zna najważniejsze fakty z życia papieża Polaka.</p>	<p>Uczeń opowiada o życiu i działalności Jana Pawła II. Uczeń wie, co to były obchody tysiąclecia chrztu Polski. Rozumie rolę i znaczenie Kościoła katolickiego w powojennej Polsce. Jeśli to możliwe, znajduje w swojej okolicy (regionie) miejsca związane z Janem Pawłem II.</p>	<p>IV. Postacie i wydarzenia [...]. Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o: 16) papieżu Janie Pawle II.</p>

